

DEBAT

kanal

Trenger Arendal kanalen?

Da Arendal i 1948 fylte Kittelsbukta med sand fra Hovekilen, var det en logisk følge av skiftet i trafikkmonstret fra sjø til land, fra kjøll til hjul. Kittelsbuktfyllingen var også en forutsetning for å bygge den nye Vesterveien til avløsning av Strømsbuveien som byens innfartsåre vestfra.

Selv med Kittelsbukta utfylt, er Arendals sentrum et av de trangeste i landet i forhold til byens innbyggertall og oppland. Uten Vesterveien og Sanden ville Arendal sentrum ikke fungert, da bilismen for alvor slapp løs fra 1960 av. Det er altså ingen tvil om at kommunen var klok og forutseende, såvel da man rundt 1930 fylte igjen kanalstumpen fra Syrdalens hjørne til Pollen, og da man i 1948 fylte Kittelsbukta igjen ut til K. S. Hanssens nåværende bygg.

For meg virker det naivt å tro at Arendal sentrum vil oppnå noen betydelig gevinst i retning av trivselsverdier og estetisk bedret bybilde om man graver opp igjen en kanal fra Kittelsbukta rundt Syrdalens hjørne til Pollen. Fysisk blir kanalen en barriere for fotgjengertrafikken fra nord mot syd, på nøyaktig samme vis som i dag biltrafikken fra Vesterveien til Syrdalen virker sperrende for fotgjengere.

Og ettersom kanalen av gode grunner ikke kan få dimensjoner som Nyhavn i København eller kanalene i Amsterdam, men blir betydelig smalere, vil dette innebære at høyden fra gateplan ned til normal sjøvnivå i realiteten skjuler vannflaten for oss, unntatt når vi står like ved kanalanten. Kall det groft eller kanal, men vi får vel en trekk til glede oss over.

Noen praktisk funksjon får



– Kanalstumpen er for dum å lansere, endom som en spøk, mener Ulf Hamran, førstekonservator ved Aust-Agder-Museet.

denne kanalen ikke. Ingen har i dag behov for å ferdes i båt fra Kittelsbukta til Pollen under en rekke med broer.

Ønsker man et vannspeil til å live opp flaten foran Trefoldighetskirken, gjerne med trær og gress og benker rundt, kan dette anlegges for en brøkdal av hva det koster å gå i gang med kanalgraving. Vi kan aldri få tilbake det gamle Arendal fra før bybrannene – byen med holmer og kanaler og kaotisk, tett trehusbebyggelse, det som for spøk ble kalt «Nordens Venedig».

Det kommer ikke flere turister til oss fra kontinentet om vi lager en dyp grøft fra Kittelsbukta til Pollen, og byens handelsstand vil ikke tjene fem øre ekstra på kanalinvesteringene. Det er jo Tromøysund, Galtessund og Nidelva som er våre glitrende vannveier, som fører våre gjester inn til vårt bitte lille sentrum bak Tyholmen og Pollen. Og ytterst ute ligger det blå Skagerrak. Kanalstumpen er for dum å lansere, endom som en spøk.

Ulf Hamran

Pengesløseri uansett

I Agderposten onsdag 28/2 har Odd Skaug Syvertsen et innlegg om kanal i Arendal, som jeg synes øser av motsetninger og kanskje dårlig samvittighet. Sitat: Selvsagt må kanalen vente dersom liv og helse står på spill. Vi får enkeltstjebner brettet ut på avisas forsider og vi får stadig dårligere samvittighet, for kriser i helsetilstand, skoler, miljø, ozonlaget osv. Mellom disse avsnitt kan millioner hentes ut av

se disse sitatene noen ganger til. For dette kanalforslag er pengesløseri i ordets rette forstand uansett hvorfor midlene kommer. Jeg og mange med meg ønsker ikke kanal i Arendal, selv om vi fikk den gratis. Kanaler, vikler og bukter har vi masser av rundt i skjærgården, så de få gate-veier vi har i byen bør vi ha. Når også vegsjefen tar et tak for kanal så må han gjerne det som privatmann.

Som vegsjef så bør han og etaten ha andre oppgaver å jobbe med. Anbefalingen til politikere må bli, følg rådmannens forslag, gravlegg kanalen for evig og alltid. Skulle kommunen ha muligheter så er det på tide at distriktene kan bli tildelt midler, og ikke bare byen. Men vi varsler rådmannen at der må spares ytterligere 30-40 millioner årlig, på et på forhånd redusert budsjett. Da bør det ringe en klokke for Ja-folket.

Henrik B. Henriksen
Saltred

Kanal til besvær?

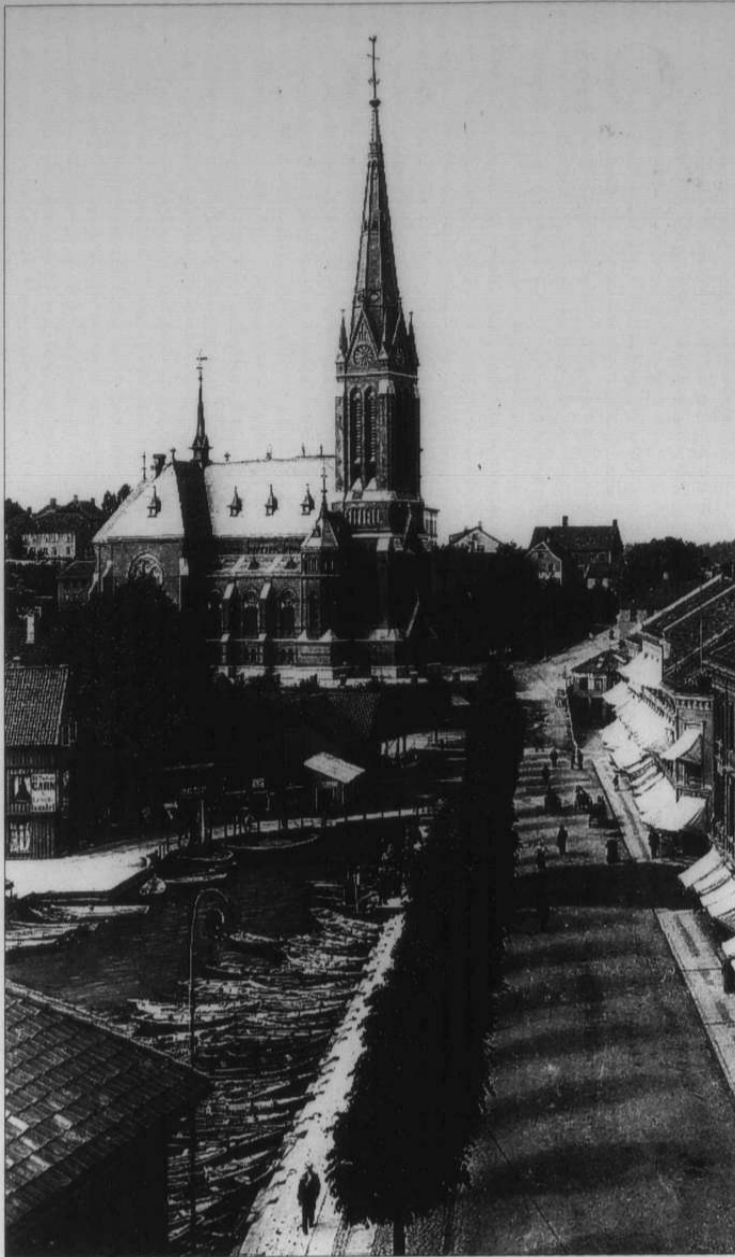
På åpent møte arrangert av Agder Bolig og Byplanforening og Agder Arkitektforening den 20. februar ble Arendal kommunes «Forprosjekt kanaler i Arendal» presentert for publikum. Representanter for kommunens styringsgruppe og rådgivningsfirmaet Asplan Viak gav en summarisk oversikt over forprosjektet. Det er gjort et grundig arbeid i overensstemmelse med kommunens mandat. Hovedvekten er lagt på de tekniske og bygningsmessige sider av prosjektet. De næringsmessige konsekvenser er behandlet enkelt og summarisk. Mange av næringsfaktorene er kompliserte og dels uavhengig av om det bygges kanal eller ikke. Kostnadsoverslaget ender opp med en total kostnad på ca. 50 mill. kroner. De beregnede kostnader til kanal, broer og omlegging av tekniske anlegg utgjør vel 33 mill. kroner.

Resten fordeler seg på indeksregulering, korrigerende markedsreguleringer og finansieringskostnader. Billigere blir det sikkert ikke. Forprosjektet fortjener å bli studert grundig av alle som ønsker å gjøre seg opp en velbegrunnet mening om kanal – eller ikke kanal. I arbeidet med forprosjektet og i den etterfølgende drøfting av saken savner man sårt at det ikke er utarbeidet en helhetlig strategisk langtidspan for utvikling av Arendal sentrum. Det finnes flere delplaner med kort tidshorisont. Mange spørsmål om hva man vil med sentrum i et lengere tidsperspektiv blir hengende i luften.

Gjennomføring av kanalprosjektet etter de linjer som presenteres, viser at det ikke bare er kanal det er snakk om. Bygging av kanalen griper sterkt inn i det daglige liv i og den videre utvikling av bykjernen. Det gjelder tilgjengelighet, trafikk, veier, arealdisponering og evne til å fungere som service- og administrasjonssenter for Arendal kommune og Aust-Agder fylke.

Følger vi Arendals historie gjennom de seneste århundrene, har utviklingen av byen vært preget av et nærmest kontinuerlig arbeide med å fylle igjen sund og bukter. Vi har fått «byen på de syv holmer». Sentrumsfunksjonene har stadig krevet mer plass. Det mangler enn meget på at bykjernen har den infrastrukturen som man bør vente av et kommunesenter og en fylkeshovestad. Høy prioritet bør gis til:

- Et tidsmessig terminal for kollektivtrafikken.
- Et velutstyrt kultursenter med lokaler for ulike former for kulturelle og sosiale aktiviteter.
- Et kommunalt administrasjonssenter til avløsning av nåværende tungvinte og urasjonelle spredning av kommunale kontorer.



Striden om kanal i Arendal skaper et voldsomt engasjement. Dette bildet viser hvordan kanaløpet gikk fra Pollen forbi Kirkebakken og mot Kittelsbukta.

- En gjestehavn med serviceanlegg for de seilende, og kanskje kombinert med svømmehall og et opplevelsessenter viet sjøfart og sjøliv. Det er mange behov og muligheter. En bykjærne lever når og hvis folk får tilfredsstillende sine behov der. I kanalplanen synes man å ha bestemt seg for at nu er sentrum stort nok. Utvidelse av sentrumsarealet er ikke lenger aktuelt. Videre utfylling av Kittelsbukta eller kanskje indre del av Pollen er som å banne i kjerka. Hvorfor er det blitt slik? Er det blitt en mental sperre mot videre utvidelse av bykjernen? Utfyllingen i Barbu er en helt annen sak. På folkemøtet om kanalprosjektet tirsdag 20. februar ble en av debattantene mælløs da jeg nevnte muligheten av å

fylle igjen Kittelsbukta og Pollen. Var da tanken så helt bortenfor all forstand? Det har vært pekt på behovet for «vannspeil» i Arendal. Det er få byer som har mer vann omkring seg enn Arendal. Ved å fylle ut indre del av Pollen og lage park, vil man slå to fluer i en smekk: Park med vannspeil og en utvidet Kanalplass for arrangementer. Oppfylningen av Kittelsbukta kan sikkert med fordel utvides. Det er liten tvil om at realiseringen av kanalideen får store konsekvenser for aktivitetene i bykjernen. De som måtte tro at spørsmålet bare er å være for eller i mot å bygge en kanal, overforenkler problemstillingen. Planen slik som den er presentert i forprosjektet griper radikalt inn i det nåværende trafikkmonstret, og forutsetter en sterk

reduksjon i bilkjøring inn til bykjernen. Kollektivtrafikkens krav til en bussterminal ligger vel utenfor mandatet, og blir overfladisk behandlet. Trafikkmonstret i området Vestregate, Malmbyggen, Torvgaten, Østregate og Peder Thomassons gate synes å bli problematisk, likeså trafikk til og fra Tyholmen. Parkeringsmulighetene er en sak for seg. De langsiktige konsekvensene ved kanalprosjektet for livet i bykjernen er vanskelig å overskue. Forprosjektet beskjeftiger seg lite med det. En ting er sikkert; planen låser fast arealdisponeringen og utviklingsmulighetene i sotre deler av byens sentrum. Det er grunn til å gå varsomt fram. Det er nok å fundere på.

Eilif W. Knudsen

Ole Brumm i Arendal

Som tillitsvalgt i Norges Handikapforbund, Aust-Agder, har jeg registrert flere ting i fra Arendal kommune som får meg til å undres av kanalfantastene. Jeg klarer ikke å ta dem alvorlig, når man vet om alle de udekkede behovene som finnes i kommunens pleie- og omsorgssektoren. Vet innbyggerne i Arendal at det finnes unge funksjonshemmede mennesker som sitter på sykehjem p.g.a. manglende på andre botilbud. Vet de at det finnes personer som har måtte ligge flere døgn i sengen uten å komme opp, fordi en stol ble ødelagt. Vet Arendals innbyggere at det er mennesker som ikke har fått kommet i seng før kl. 09.00 om morgenen fordi kommunen bare har hvilende nattevakt i hjemmetjeneste. Dvs. vedkommende person fikk tilbud om hjelp dersom det ble betalt kr. 400,- i timen fra egen lomme! Dette er mennesker med ressurser. Mennesker som blir behandlet som en klamp om foten til kommunehybrakratiet. Mennesker

er det jo da utrolig greit å la det gå ut over de steder det er minst protester. Nemlig de hjelpetrengende. Men denne gangen skal protestene komme, – det kan oppfattes som et løfte! Selv bor jeg i Risør, og burde vel derfor ikke bry meg, men nå måtte jeg bare være med i se at våre medlemmer og frender skal lide ned pga. dårlig kommunøkonomi, dersom det samtidig blir brukt millioner av kroner på en idyllisert turistjippo. Jeg har vært kritisk til mange ting i egen kommune tidligere, der det har vært mange debatter og skrivelser om kunst, idretts-hall m.m. Likevel, som sterk hengiven av kommunens pleie- og omsorgssektoren, er jeg veldig glad for at jeg bor i Risør og ikke i Arendal. Uansett hvor urimelig en politiker kan føle det er å bli dømt eller kritisert på en slik sak, tror jeg de må være klar over en ting. De personer som ikke får hjelp i seng, el-

ler som ikke får hjelp opp av sengen, eller andre personer med udekkede og nedprioriterte behov, også har stemmerett. Man skal være utrolig dyktig politiker dersom man skal klare å få disse personene og deres venner, familie og foresatte til å tolke det annerledes enn at deres hjelpebehov ikke er så viktig som disse kanalene. Sier man at dette går over andre budsjetter, eller det er midler som kommer eksternt i fra, ja da har man på en måte spilt fallitt overfor systemene, og har sluttet å styre, men blir i stedet styrt. Dersom politikere velger å lytte til sin rådmann, vil jeg syntes det ville være flott. Tiden for kanaler får komme når økonomien tilsier at det er mulig, og ikke nå når utfordringene i helse, pleie- og omsorgssektoren står i kø. Dersom politikere likevel velger kanaler, håper jeg det blir behørig gitt til kjenne hvem som gikk inn for hva, slik at man kan få gjort noe med det til neste valg!

Bjørn G. Aasbo, Risør

Ute av dødvannet

Det er godt å se at en rikskjendis som Jon Gelius er engasjert i lokale forhold, denne gang kanaler, men hr. Gelius, litt mindre dramatisk kan være ønskelig. Arendal ligger, etter min oppfatning, ikke i noe dødvann – det er heller ikke slik at Arendals være eller ikke være er et spørsmål om kanaler, eller ikke kanaler, men det er slik at kanaler er ett av mange elementer i byens videre utvikling.

Arendal sentrum er mer enn noen hektiske uker om sommeren, her er et pulserende liv i bygatene hele året gjennom, slik som de aller fleste andre byer av Arendals størrelse. Det er derfor ikke noe tema hvordan Arendal skal komme seg ut av dødvannet, men hvordan man skal unngå å komme opp i dette dødvannet – kanaler kan være et element i så måte. Byen er for tiden inne i en rivende utvikling, viktige elementer begynner å komme på plass. Gågatenettet er under utvidelse, parkeringshus Øst og bibliotek er under bygging. Som følge av dette ble 1995 et vanskelig år for handelen i Arendal sentrum, ikke på grunn av dødvannet.

Når man graver opp sentrale deler av sentrum, endrer trafikkmonstret, utvider gågatenettet og påbegynner bygging av parkeringshus og bibliotek, sier det seg selv at det må få betydning for handelen i sentrum i den perioden ombyggingen står på som verst.

At man stengte Langbryggen og Havnegaten for trafikk var et feilgrep, hvilket politikere og planleggere ettertid synes å ha forstått, og akter å gjøre noe med. Skil handelen og kundenes interesser ivareta er det helt nødvendig at disse gatene er åpne for trafikk hele året – i hvertfall i overskuelig fremtid. Erfaringen fra Langbryggen/Havnegaten bør planleggerne og politikere ta med seg i den videre utvikling av sentrum. ASPLAN VIAKs forprosjekt for kanaler i Arendal påpeker viktige handels- og trivselspolitiske elementer som må løses før man eventuelt setter datoen for oppgraving av kanaler. Jeg tillater meg å nevne noe av disse her.

1. Lede trafikken inn mot sentrum.
2. Etablere gode parkeringsmuligheter flere steder i sentrums randsoner.



Tor Ulsted tar til motmæle mot Jon Gelius. – Arendal ligger ikke i noe dødvann, mener Ulsted.

3. Ikke tillate etablering av storsentra utenfor sentrum.
4. Etablering av nettverk – kvalitetssikring – lange åpningstider.
5. Tilrettelegge for gode rammevilkår i sentrum for viktige kjedebutikker (dragere).
6. Utvikle et funksjonelt sentrum.
7. Utvikle et visuelt positivt sentrum med kvalitativt utemiljø – for eksempel kanal.
8. Øke tilbudet på opplevelser slik at sosiale behov ivaretas for kundene.
9. Øke barnevennligheten.
10. Planlegge aktiv bransjemiks som tilfredsstiller kunden.
11. Byen kommer i bruk igjen, gjennom hele døgnet.
12. Byen lever.

Det er alle elementer som ved riktig løsning kan bidra til at Arendal ikke kommer inn i dødvannet. Både politikere og planleggere bør holde seg til disse elementene. Forprosjektet påpeker sentrumsdannelsen utenfor sentrum som den største trusselen sentrum står overfor, med andre ord må det settes inn tiltak for å unngå en slik situasjon.

Det er jo ikke slik at Arendal må iverksette kanalprosjektet akkurat nå, man kan tilrettelegge for en oppgraving av kanaler når de andre prosjektene er gjennomført og man ser hvordan det virker i praksis. Kanskje er det da tidsriktig med kanaler. I den nærmeste fremtid er det først og fremst nødvendig å få orden på parkeringssituasjonen i Arendal sentrum, tilgjengeligheten må være optimal, sentrum må komme i en riktig konkurranseposisjon i forhold til mulige eksterne etableringer. Først da har vi tilrettelagt for et levende sentrum – et sentrum som kan vurdere kanaler og andre miljømessige riktige tiltak. Jeg tror ikke vi er ferdig da heller, men jeg tror vi har unngått å komme inn i dødvannet i hvertfall så langt. Vi blir forhåpentligvis aldri ferdig, nye prosjekter vil fortsette å strømme på, til byens beste.

Tor M. Ulsted

Kanaler i flertall

En del mennesker har lenge hatt drømmer om å grave opp igjen den lange og «glitrende» kanalen mellom Kittelsbukta og Pollen. Prosjektet er antatt å koste 30 millioner, og prosjektet har en tendens til ikke å bli billigere enn antatt. Dette var for en kanal. Nå leser vi plusselig i avisen og hører i NRK at det kan bli tale om kanaler i flertall! Men ingen har sagt hva det vil koste, og selv om det skal gå av en annen «kasse», er det vel de samme skattebetalernes penger som skal brukes. Og hva vil det si for byen å miste så meget av grunnen i sentrum? I en dagbok fra 1752 leser jeg: «Hadde Arendal et bedre leie og en jevn grunn å stå på, ville den ha utbredt seg mer enn den har, men naturen har satt trange grenser for denne by». Disse trange grenser blir blitt betydelig avhjulpet bl.a. fordi kanalene ble fylt igjen. Nå ønsker noen

å grave opp de «glitrende kanalene». Mon de aldri var så glitrende? Den som går i Arendals gater en tidlig søndag morgen er sent flasker og annet søppel som er blitt droppet der i nattens løp, kan jo lure på om det ville være greit for natursvinene å droppe rasket i kanalene om de hadde vært der. Kjære, la oss vente med kanalene til viktigere saker er løst; til gamle og syke har fått den hjelp de trenger og barna kan gå på skoler som gir dem et sunt innemiljø, bare for å nevne noe. Arendal er og vil fortsatt være vakker og også uten kanaler. Vi har den koselige Pollen, og det blå Skagerrak møter vårt øye fra mange kanter. Så får Venedig ha sine kanaler, som skaffer dem så meget bry. Vårt «Venedig» vil uansett bli «Det lille Venedig», som kong Fredrik IV skal ha kalt byen i 1722.

Kari Collin Aamlid